

עיין דברים פרק כ פסוק יט

כִּי־תִצּוֹר אֶל־עֵיר יָמִים רַבִּים לְהִלָּחֵם עָלֶיָהּ לְתַפְשָׁהּ לֹא־תִשְׁחִית אֶת־עֲצָהּ לְנַדָּח עָלֶיךָ גְּרֹנָן כִּי מִמֶּנּוּ תֹאכַל וְאֵתוֹ לֹא תִכְרֹת כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׁדָה לְבָא מִפְּנֵיךָ בַּמִּצּוֹר:

(1) עיין מסכת בבא קמא דף צ עמוד ב

א. אמר רב: דיקלא דטען קבא - אסור למקצציה.

ב. אמר רבינא: ואם היה מעולה בדמים – מותר.

(2)

א. עיין דברים פרק כ פסוק כ

רַק עֵץ אֲשֶׁר־תִּדְעַע כִּי־לֹא־עֵץ מֵאֲכָל־הוּא אֵתוֹ תִשְׁחִית וְכָרְתָּ וּבְנִיתָ מִצּוֹר עַל־הָעֵיר אֲשֶׁר־הוּא עֲשֶׂה עִמָּךְ מִלְחָמָה עַד רִדְתָּה:

ב. ספורנו דברים פרק כ פסוק כ

אף על פי שיהיה ממין עצי מאכל כשתדע שהוא זקן או מקולקל באופן שאינו עושה פרי שיהיה ראוי שיטרח האדם בענינו אותו תשחית:

(3) עיין המשך הגמ'

שם שמואל אייתי ליה אריסיה תמרי, אכיל, טעים בהו טעמא דחמרא. א"ל: מאי האי? א"ל: ביני גופני קיימי. אמר: מכחשי בחמרא כולי האי? למחר אייתי לי מקורייהו.

(4) עיין רמב"ן דברים פרק כ פסוק יט

א. דעת רבותינו מותר לכרות עץ מאכל לבנות מצור, ולא אמרה תורה אלא להקדים ולומר שאילן סרק קודם לאילן מאכל.

ב. אם כן, פירוש הפרשה לדעתם, שהזהירה תורה לא תשחית את עצה לכרות אותם דרך השחתה שלא לצורך המצור.

ג. לפעמים תהיה ההשחתה צורך הכבוש, כגון שיהו אנשי העיר יוצאים ומלקטין עצים ממנו, או נחבאים שם ביער להלחם בכם, או שהם לעיר למחסה ולמסתור מאבן נגף.

(5) עיין שו"ת חתם סופר חלק ב (יורה דעה) סימן קב

ושיטת גאוני' דהפסוק אינו יוצא מפשוטו ולא מיירי אלא מעץ שאינינו מאכל אותו תכרות לא אחר ומיעוטא אתי' שאם הסרק מעולה בדמים ויש הפסד גדול בקציצתו מותר לקוץ עץ מאכל שאינו מעולה כ"כ.

Fruit farmers regularly level areas that are aging and becoming less productive in order to replant a new orchard in their place. Is this *halachically* permitted?

(6)

א. רא"ש מסכת בבא קמא פרק ה סימן טו

רב חסדא חזא תאלי ביני גופני אמר ליה לאריסיה זיל עקרינהו. גופני קנו דיקלי דיקלי לא קנו גופני. וכן אם היה צריך למקומו נראה דמותר.

ב. עיין ט"ז יורה דעה סימן קטז ס"ק ו

ומזה התרתי לאחד שהיה לו קרקע עם אילנות לקוץ האילנות אף על פי שיש בהם פירות כדי לבנות בית דירה עליה ותמהתי שבטור לא הביא דין זה בשום מקום מן קציצת האילן הנ"ל רק בסמ"ג סי' רכ"ט הביאו.

(7)

א. עיין בבא בתרא דף כו עמוד א

רבא בר רב חנן הוה ליה הנהו דיקלי אמיצרא דפרדיסא דרב יוסף, הוה אתו צפורי יתבי בדיקלי ונחתי בפרדיסא ומפסדי ליה; א"ל: זיל קוץ, א"ל: והא ארחיקי לי! א"ל: ה"מ לאילנות, אבל לגפנים בעינן טפי. א"ל: אנא לא קייצנא, דאמר רב: האי דיקלא דטעין קבא - אסור למקצייה,

ב. תוספות מסכת בבא בתרא דף כו עמוד א

וא"ת והתנן במתניתא דקוצץ ונותן דמים וי"ל דאיכא לאוקמי באילן סרק אבל קשה דאמרינן בהחובל (ב"ק דף צב.) גבי הנהו דיקלי דמכחשי בגופני הוה דקאמר למחר אייתי לי מקורייהו אלמא משום היזק גפנים מותר לקוץ דקלים ויש לפרש דשאני התם שיותר מדאי היו מכחישים בגפנים עד דהוה טעים בהו טעמא דחמרא.

(8)

א. עיין בתשובת בית יעקב (סימן קמ)

ומדלא תירצו תוס' דמשנה דקוצץ ונותן דמים ההיתר משום דצריך למקומו, משמע דתוס' לא ס"ל כהרא"ש.

ב. עיין שו"ת משיב דבר חלק ב סימן נו

ועדיין יש מקום לחלק בין הנאות של השחתת האילן ולומר דוקא דהתועלת בא לבעלים עם ההשחתה, משא"כ אם רוצה לבנות שם, ומי יודע דלמא לא מסתייע מילתא, וכהא דמגילה (כ"ו) לא ליסתר אינש בי כנישתא כו' משום פשיעותא, וכל דבר שאין התירו רק מה שיתקן אח"כ אסור ה"נ אסור להשחית את האילן ואח"כ יבנה בית שמא לא יבנה ונמצא עובר על ל"ת כך דעתי הקלה נוטה: